

KARTLEGGING AV LOKAL VERDISKAPING VED DRIFT OG VEDLIKEHOLD AV RIKS- OG FYLKESVEIER

Forord

På oppdrag for EBA (Entreprenørforeningen - Bygg og Anlegg) vurderer vi i denne rapporten hvordan ulike typer entreprenører vil bidra til lokal, regional og nasjonal verdiskaping og sysselsetting når de tildeles drifts- og vedlikeholdskontrakter for riks- og fylkesveier. Denne problemstillingen har særlig blitt aktualisert i lys av overgangen fra sams veiadministrasjon til fylkesvis organisering av drifts og vedlikeholdsarbeidet.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap som arbeider med temaer i skjæringspunktet mellom foretaksøkonomi, samfunnsøkonomi og næringspolitikk. Vi tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer. Vårt hovedfokus ligger på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå.

Vi takker EBA for et spennende oppdrag. Vi takker også alle intervjuobjekter for gode innspill underveis i prosessen. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

Oktober 2021

Jonas Erraia
Leo A Grünfeld
Prosjektledere
Menon Economics

Innhold

SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING OG BAKGRUNN	4
Kort om driftskontraktene under sams veiadministrasjon	4
Kort om rapportens struktur videre	5
2. RIKSENTREPRENØRENE	6
Sysselsetting	6
Omsetning og verdiskaping	7
3. BEREGNING AV BIDRAG TIL LOKAL VERDISKAPING	10
Å skille mellom ulike verdiskapingskomponenter	10
Å skille mellom nasjonale og regionale bidrag	11
Analyser av to typer kontrakt-partnere	11
Datagrunnlag	11
4. BIDRAG TIL NASJONAL OG LOKAL VERDISKAPING I TALL	13
Lokal/regional andel når kontrakt gis til riksentreprenør	13
Lokal/regional andel når kontrakten gis til lokal entreprenører	14
Drøfting av ulikheter	16

Sammendrag

I denne rapporten vurderer vi hvordan ulike typer entreprenører vil bidra til lokal, regional og nasjonal verdiskaping og sysselsetting når de tildeles drifts- og vedlikeholdskontrakter for riks og fylkesveier. Denne problemstillingen har særlig blitt aktualisert i lys av overgangen fra sams veiadministrasjon til fylkesvis organisering av drifts og vedlikeholdsarbeidet.

Fra 1. januar 2020 tok fylkeskommunene gjennom regionreformen over ansvaret for drift og vedlikehold av fylkesvegnettet. "Sams vegadministrasjon" i statlig regi opphørte samtidig. Fylkeskommunene velger nå selv hvordan de inngår kontrakter og avtaler med leverandørene på dette området.

Fylkeskommunene har gjennom sine valg av kontraktstrategi den senere tid i større grad tildelt kontrakter til rene regionale og lokale entreprenører. Hensikten er nettopp å sikre størst mulig regional verdiskaping. Et helt avgjørende spørsmål i denne sammenhengen er hvorvidt denne strategien faktisk leder til økte lokal og regionale verdiskaping. I en hverdag der de store entreprenørene har lange tradisjoner for å operere geografisk distribuert er det stor sannsynlighet for at verdiskapingen forblir regional selv om man velger å benytte nasjonale entreprenører. Målet med denne rapporten er nettopp å vurdere i hvilken grad en slik strategi faktisk kan bidra til å øke den regionale verdiskapingen og sysselsettingen.

Vi finner at det gjennomgående er liten forskjell i hvor stor andel av verdiskaping som «blir» i fylket. Dersom kontrakten gis til riksentreprenører vil 77 prosent av den kartlagte verdiskapingen skapes i fylket, mens det i tilfellet med lokale entreprenører er 88 prosent. Det som primært driver forskjellene er driftsresultatet til bedriftene og at administrasjonskostnader hos riksentreprenørene i noe større grad kanaliseres ut av regionen. Disse to komponentene utgjør imidlertid en liten andel av den totale verdiskapingen knyttet til kontraktene. Brorparten av kontraktens verdiskaping kan knyttes til leveranser fra underleverandører og lønn til de ansatte i bedriftene. Her er forskjellene mellom de to typene entreprenører svært liten.

Forskjellen på om lag 10 prosent i lokal verdiskapingsandel må ses i lys av hvor effektivt ulike leverandører utfører oppdragene. Dersom kostnadene knyttet til kontraktene nå stiger, skal det lite til før den regionale verdiskapingen spises opp av fylkeskommunale kostnader som må dekkes inn gjennom å redusere aktivitet og verdiskaping andre steder. Evnen til å holde lave kostnader og høy kvalitet er også drevet av kompetansespredning i næringen. En helt sentral kilde til økt produktivitet er bedriftenes evne til å spre beste praksis mellom avdelinger og enheter i selskapet og eventuelt ut til underleverandører. Når kontraktene i større grad knyttes til små aktører, så må man finne andre metoder for teknologi og kunnskapsspredning mellom bedrifter.

1. Innledning og bakgrunn

Ved behandling av Prop. 84 S (2016–2017) Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå, jf. Innst. 385 S (2016–2017), fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen sørge for at regional vegadministrasjon, som har ansvar for planlegging og drift av fylkesveiene, overføres fra Statens vegvesen til regionalt folkevalgt nivå.

Fra 1. januar 2020 tok fylkeskommunene gjennom regionreformen over ansvaret for drift og vedlikehold av fylkesvegnettet. "Sams vegadministrasjon" i statlig regi opphørte samtidig. Fylkeskommunene velger nå selv hvordan de inngår kontrakter og avtaler med leverandørene på dette området.

Et viktig mål med reformen er å sikre at offentlig sektor tilbyr tjenester av høy kvalitet i nærhet til der folk bor. En viktig komponent i dette bildet er at fylkeskommunene i større grad kan sikre at regional og lokal kompetanse i næringslivet tas i bruk og videreutvikles gjennom leveranser til offentlig sektor. Slik muliggjør man også økt regional og lokal verdiskaping.

Næringer har til dels svært ulik geografisk organisering og lokalisering. Eksempelvis er IT og finansnæringen i stor grad lokalisert til Oslo-regionen. Bygg- og anleggsnæringen er derimot langt mer geografisk distribuert ettersom man er avhengig av å ha kompetanse og arbeidskraft på stedet. Store nasjonale aktører i næringen opererer derfor med høyst distribuerte organisasjoner der de ansatte gjerne bor i nærheten av der de har sitt løpende hovedvirke. I forbindelse med store bygg- og anleggsprosjekter blir derimot de ansatte ofte flyttet på for kortere eller lengre perioder.

Fylkeskommunene har gjennom sine valg av kontraktstrategi den senere tid i større grad tildelt kontrakter til rene regionale og lokale entreprenører. Hensikten er nettopp å sikre størst mulig regional verdiskaping. Et helt avgjørende spørsmål i denne sammenhengen er hvorvidt denne strategien faktisk leder til økte lokal og regional verdiskaping. I en hverdag der de store entreprenørene har lange tradisjoner for å operere geografisk distribuert er det stor sannsynlighet for at verdiskapingen forblir regional selv om man velger å benytte nasjonale entreprenører. Målet med denne rapporten er nettopp å vurdere i hvilken grad en slik strategi faktisk kan bidra til å øke den regionale verdiskapingen og sysselsettingen. For å gjøre det vil vi kartlegge følgende aktiviteter:

- Den regionale og lokale forankringen av de større entreprenørenes aktiviteter gjennom
 - Egne ansattes arbeidssted og bosted
 - Underleverandørenes arbeidssted og bosted
- Lokale, regionale og nasjonale ringvirkninger av entreprenørens aktivitet.

Kort om driftskontraktene under sams veiadministrasjon

Før reformen var det til sammen registrert 156 relevante kontrakter, i en kontraktsportefølje som var satt sammen av 108 driftskontrakter (drift og lettere vedlikehold av et avgrenset vegnett innenfor et geografisk område) og 48 fagkontrakter (oppgaver innen et fåtall fag). De aller fleste av disse var «felleskontrakter» som inneholdt både riksvei og fylkesvei.

Vi fokuserer i denne rapporten på driftskontrakter for vei, som var en av de vanlige typene kontrakt under Sams Vegadministrasjon. Den største delen av arbeidet med driftskontraktene under sams vegadministrasjon var knyttet til fylkesvei. Målt etter veilengde omfattet disse driftskontraktene i gjennomsnitt 80 % fylkesvei og om lag 20 % riksvei. Disse kontraktene varte normalt i 5 år, men kunne bli så lange som 8 år. De omfattet drift og

lettere vedlikehold av vegnettet. Innholdet i en slik kontrakt kan variere, men som oftest dekkes aktiviteter som trafikkberedskap, utrykking for omdirigering, skilting og brøyting, inspeksjon og dokumentasjon av veiforhold, renhold, klipping og beskjæring av vegetasjon og plen langs veikant, samt noe reparasjon av vei. Særlig det siste punktet varierer en del fra kontrakt til kontrakt, hvor visse kontrakter utelukker all asfaltering, mens andre dekker mindre asfalteringsjobber. Normen ligger et sted i midten, og åpner for mindre lapping av vei, men overlater all større asfaltering til egne kontrakter.

Innenfor kontraktsområdet hadde entreprenørene et helhetlig ansvar for å drifte hele riks- og fylkesvegnettet. Dette ansvaret omfattet beslutning, planlegging, prosjektering, utførelse, kvalitetssikring, oppfølging, dokumentasjon og rapportering av tiltak som er nødvendig for å oppfylle driftskontraktens krav.

Kort om rapportens struktur videre

Rapporten er strukturert på følgende måte videre: kapittel 2 går kort gjennom riksentreprenørene, deres økonomiske situasjon og geografiske plassering. Kapittel 3 forklarer metodikken og vårt analytiske rammeverk, før kapittel 4 presenterer resultatene.

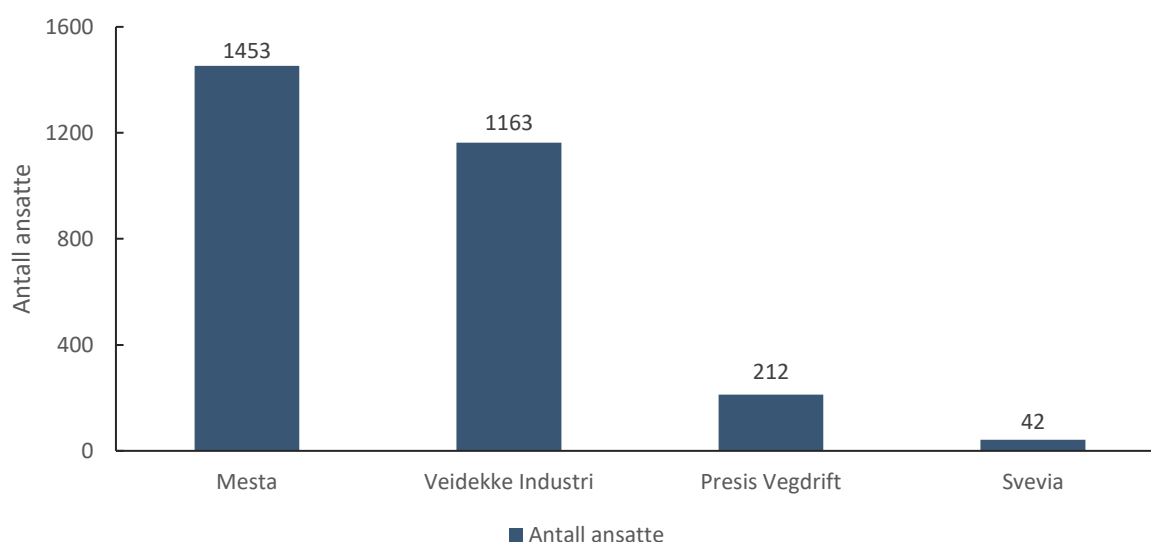
2. Riksentreprenørene

I Norge har vi fire store riksentreprenører som tar på seg den type kontrakter som vi setter søkelys på i denne analysen: Mesta, Veidekke Industri¹, Presis Vegdrift og Svevia. Mesta og Veidekke Industri er Norges største leverandører av drift og vedlikehold av vei. Svevia og Presis Vegdrift er nyere i bransjen, og deres operasjoner er av noe mindre omfang enn de to første.

Syssetting

Riksentreprenørene er arbeidsintensive bedrifter. De har mange ansatte, og i all hovedsak er de lokalisert hos entreprenørenes lokalavdelinger rundt om i landet. Figuren under viser antall personer ansatt i de fire riksentreprenørene i 2019.

Figur 2-1 Antall ansatte i 2019. Kilde: Menon Economics

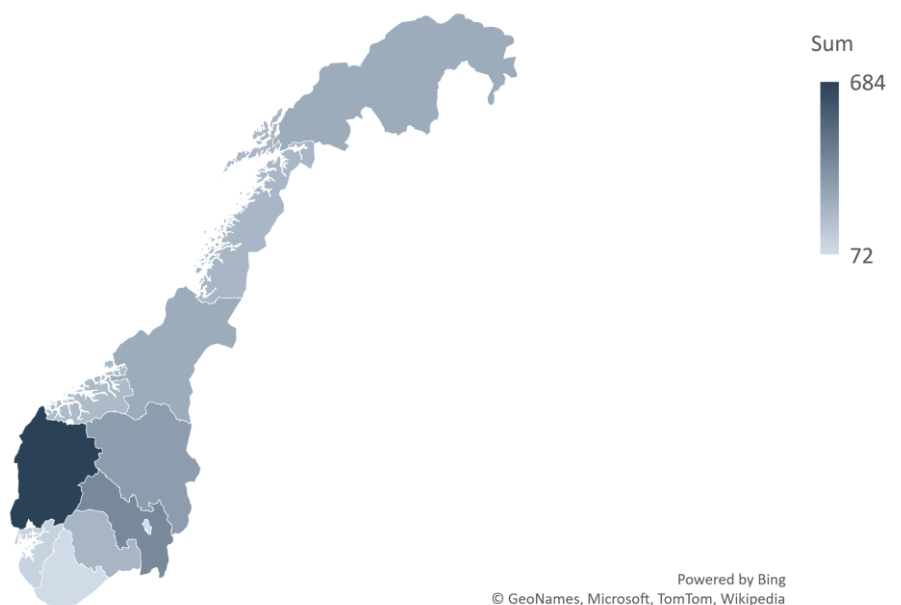

Mesta har flest sysselsatte med sine 1453 ansatte, Veidekke Industri var i 2019 nest størst med sine 1163 ansatte, og Presis Vegdrift og Svevia hadde henholdsvis 212 og 42 ansatte i Norge. Svevia, som originalt er et svensk selskap (Svevia AB) er relativt nyetablert i Norge.

Riksentreprenørene har som sagt ansatte rundt om i hele landet. Figuren under viser fordelingen av de ansatte på alle norske fylker, hvor en mørkere blåfarge indikerer et høyt antall ansatte i dette fylket, og en lysere blåfarge indikerer et lavt antall.

¹ Veidekke er en konsern med aktivitet i både Norge, Danmark og Sverige. Den samlede konsern har omsetning på 38 milliarder NOK, hvorav over 20 milliarder NOK kommer fra aktivitet i Norge.

Figur 2-2 Fordeling av ansatte hos de fire riksentreprenørene i 2019. Kilde: Menon Economics

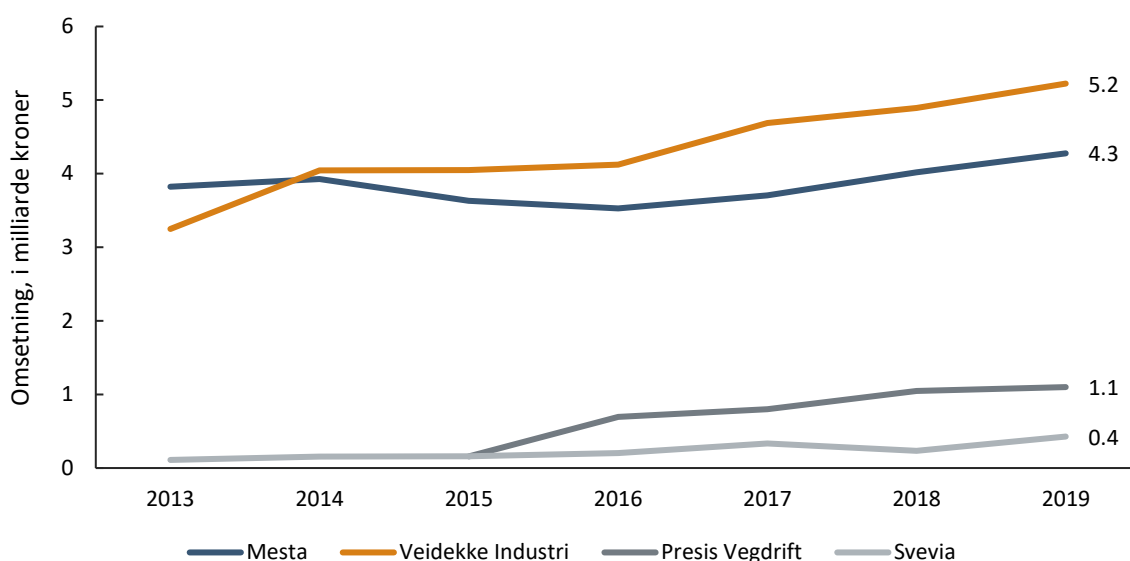

Av de små 2 900 ansatte hos riksentreprenørene i 2019 var 680 ansatt i Vestland fylke, som er betydelig mer enn i andre fylker, mye grunnet at Mesta har en overvekt av sine ansatte i fylket. På andre plass kommer Viken fylke, med 400 ansatte.

Omsetning og verdiskaping

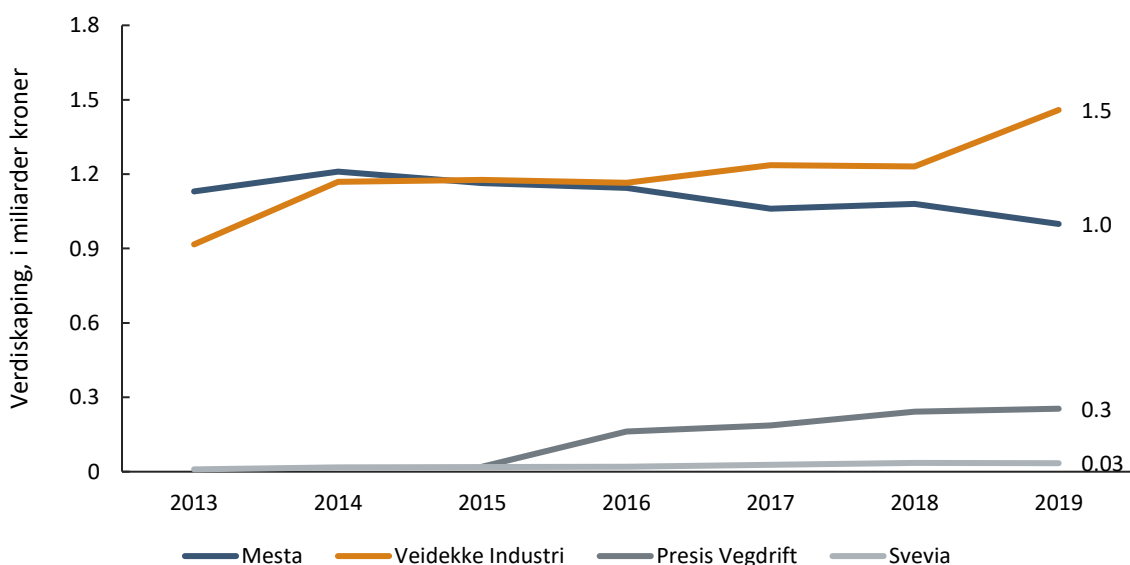
Omsetningen til de to største riksentreprenørene har vært stabil de senere årene med en svak stigning, som vi ser illustrert i figuren under. Veidekke Industri hadde i 2019 en omsetning på om lag 5,2 milliarder kroner, og Mesta hadde en omsetning på nesten 4,3 milliarder kroner. Av disse var henholdsvis rundt 1,3 (Veidekke Industri) og 2,8 (Mesta) milliarder kroner relatert til drift og vedlikehold i 2019.

Figur 2-3 Årlig omsetning, i milliarder kroner. Kilde: Menon Economics

Verdiskaping er den merverdien bedrifter skaper for samfunnet. Verdiskaping måles som bedriftens overskudd før skatt (driftsresultat før avskrivninger) pluss lønnskostnader. Verdiskapingen viser hvor mye som blir igjen til å lønne de viktigste interessentene i næringen, det vil si de ansatte gjennom lønn, kommunene og staten gjennom inntektsskatt, arbeidsgiveravgift og selskapsskatt, kreditorene gjennom renter på lån, og til slutt eierne gjennom overskudd etter skatt. I figuren under ser vi utviklingen siden 2013 i de fire selskapenes verdiskaping.

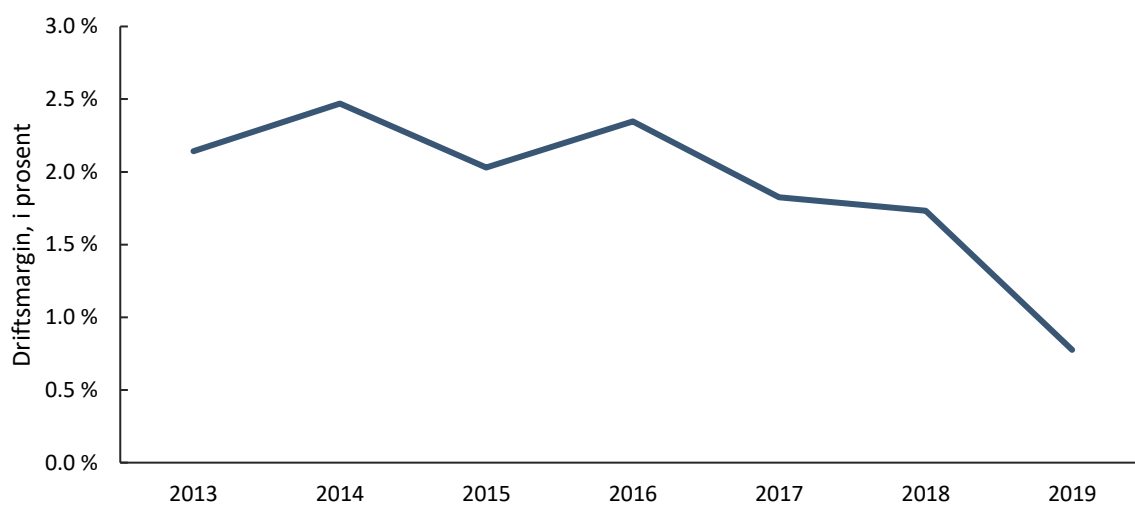
Figur 2-4 Årlig verdiskaping, i milliarder kroner. Kilde: Menon Economics

Veidekkes og Presis sin verdiskaping har steget fra 2018 til 2019. Mesta sin verdiskaping har falt noe.

Riksentrepenørene har i gjennomsnitt ikke tatt ut store driftsmarginer siden 2013. De har operert med små marginer på drøye 2 prosent fram til 2016. Deretter har marginene falt betydelig, som vist i figuren under.

Figur 2-5 Gjennomsnittlig driftsmargin i de fire selskapene. Kilde: Menon Economics

Driftsmarginer i bygg og anleggsnæringen og for næringslivet generelt ligger typisk mellom 2-6 prosent, ifølge data fra Menon's regnskapsdatabase. Med andre ord ligger riksentreprenørene i nedre del av det typiske intervallet for lønnsomhet i næringslivet.

3. Beregning av bidrag til lokal verdiskaping

Å skille mellom ulike verdiskapingskomponenter

Verdiskaping i næringslivet er det som skaper grunnlag for økonomisk aktiviteter i land, regioner, så vel som kommuner. Det er verdiskaping som danner grunnlag for velferd og velstand i samfunnet.

En bedrifts bidrag til verdiskaping kan måles på to måter. De to metodene gir samme resultat:

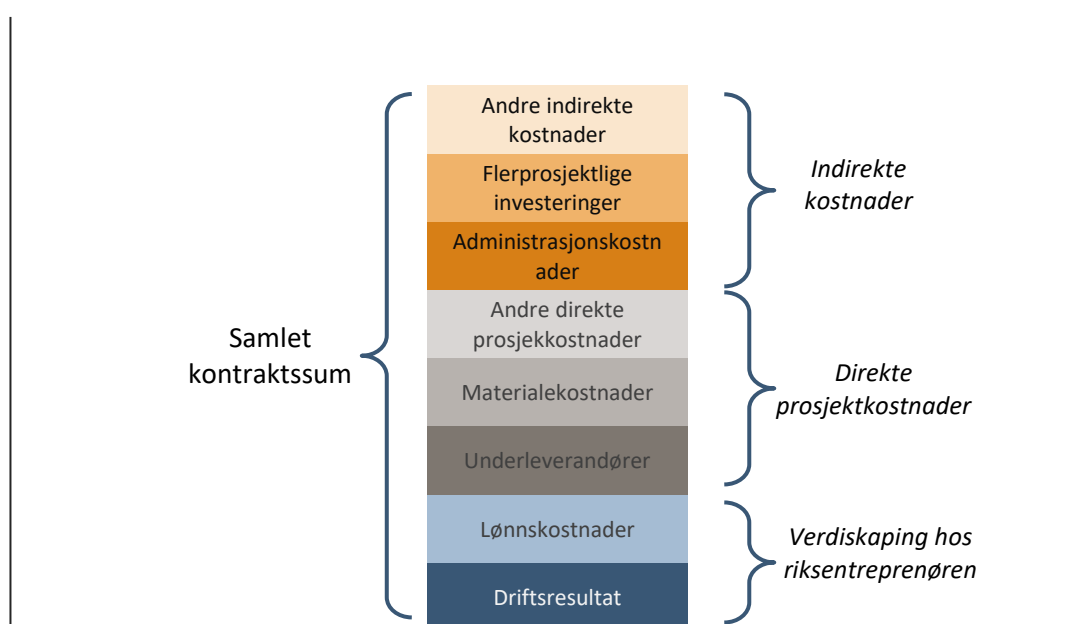
- I forrige kapittel beskrev vi verdiskaping som summen av lønnskostnader og overskudd (driftsresultat) i bedriften.
- Alternativt kan vi bruke tall for bedriftens omsetning og deretter trekke fra bedriftens vare og tjenestekjøp hos underleverandører. Det gir det samme tallet.

I vår analyse av ulike entreprenørers bidrag til lokal verdiskaping, er vi både opptatt av verdiskapingen hos entreprenørene og verdiskapingen hos underleverandørene: de som leverer varer og tjenester til entreprenørene. For å identifisere verdiskapingsbidraget hos underleverandørene må vi nettopp vite hvor omfattende entreprenørenes vare og tjenestekjøp er. For entreprenører som opererer med drifts- og vedlikeholdskontrakter kan vi dele opp vare- og tjenestekjøpene hos underleverandører i

- Direkte kostnader som relaterer seg til den spesifikke kontrakten, som eksempelvis materialkostnader
- Indirekte kostnader, som eksempelvis administrasjonskostnader og utgifter knyttet til større investeringer.

I figuren under har vi nå listet opp de ulike typene bidrag til verdiskaping enten hos entreprenøren (de blå boksene) eller hos underleverandører (alle andre bokser):

Figur 3-1. Skissert fordeling av kontraktssummen ved drifts- og vedlikeholdskontrakter. Kilde: Menon Economics

Å skille mellom nasjonale og regionale bidrag

Målet i denne analysen er å kalkulere hvor stor en andel av de ulike kategoriene i figuren over som blir igjen i fylket når henholdsvis riksentreprenører og mindre, lokale entreprenører får tildelt drifts- og vedlikeholdskontrakten.

For flere av kategoriene er det relativt enkelt å kartlegge den regionale andelen. Driftsresultatet tilfaller eksempelvis det fylke der hovedkontoret er plassert, mens lønnskostnadene tilfaller fylket der de ansatte bor. De andre kategoriene er mer komplisert å fordele. Direkte prosjektkostnader vil i noen tilfeller kjøpes innenfor fylket, mens de i andre vil kjøpes fra andre steder av Norge eller fra utlandet. De indirekte prosjektkostnadene må utregnes ved hjelp av bedriftens regnskaper og de lokale andelene utregnes basert på lokasjonen til leverandøren.

I en tradisjonell ringvirkningsanalyse vil kartleggingen av lokale andeler ikke slutte her, for leverandørene har igjen underleverandørene der det også legges grunnlag for verdiskaping. Normalt vil det være slik at jo flere ledd vi følger ringvirkninger gjennom, jo likere blir bidraget, både fra næringer og regioner. Vi legger grunn at det kan være markante forskjeller i lokale verdiskapingsandeler i den direkte verdiskapingen til entreprenørene, samt i leveransene gjennom deres umiddelbare vare- og tjenestekjøp. Lenger ned i verdikjedene vil forskjellene være så små at man ikke behøver å ta hensyn til dem.

Analyser av to typer kontrakt-partnere

Vi analyserer bidrag til nasjonal og regionale verdiskaping under to situasjoner: I den ene situasjonen går kontrakten til en riksentreprenør som delvis gjør jobben selv og delvis bruker underleverandører. I den andre situasjonen gis kontrakten i så høy grad som det er mulig til en lokale leverandører/entreprenør.

Datagrunnlag

For å svare ut problemstillingen har vi hovedsakelig benyttet kvantitative data. Vi har benyttet følgende kilder:

- Menon Economics sin regnskapsdatabase, som inneholder regnskaper på alle 600 000 regnskapspliktige bedrifter tilbake til 1990-tallet. Denne inneholder også data på avdelinger, som gir oss mulighet for å finne antall ansatte ved lokale avdelingskontor.
- Data for entreprenørenes vare- og tjenestekjøp hentet direkte fra riksentreprenøren. De viktigste data fra disse har vært de detaljerte kostnader forbundet med ulike drifts- og vedlikeholdskontrakter, som inneholder organisasjonsnumre på samtlige underleverandører, leverandører av materialer/masser og annet.

Tilgjengelig relevant data. I arbeidet med kartleggingen har vi benyttet oss av regnskapsdata hentet fra de fire riksentreprenørenes regnskaper.

Dybdeintervjuer. Vi har videre gjennomført intervjuer med personer fra et utvalg av riksentreprenørene (se tabellen under). Gjennom disse intervjuene har vi fått frem grunnleggende trekk ved bruk av ressurser og underleverandører knyttet til gjennomføring av kontraktene.

Navn	Firma	Dato for møte
Ketil Dahl	Mesta	10.05.2021
Kjell Otto Bragstad	Veidekke	12.05.2021
Eivind Iden	Presis Vegdrift	14.05.2021

Der riksentreprenør er kontraktpartner har vi innhentet data basert på faktiske prosjekter. Basert på disse data har vi forsøkt å estimere andelen av verdiskapingen hos entreprenøren selv og hos leverandørene som skapes lokalt² og hvor stor en andel tilfaller andre regioner.

Vi har hentet faktisk data fra seks tidligere drifts- og vedlikeholdskontrakter utført av riksentreprenører. Her har vi fått tilsendt fulle leverandørlistor for alle leveranser, inklusiv materialeleverandører. Disse har vi koblet med regnskapsdata for å utregne verdiskapingen, fordelt på kategorier av verdiskaping som genereres hos entreprenøren og leverandører. Kategoriene er:

- Driftsresultater,
- Egne lønnskostnader
- Administrasjonskostnader
- Investeringer
- Andre kostnader
- Verdiskaping hos underleverandører.

Vi vurderer at denne fordelingen vil være lik for de mindre lokale entreprenører siden det i siste ende er samme jobb som utføres.

² Lokalt defineres her som det fylke kontrakten gjelder.

4. Bidrag til nasjonal og lokal verdiskaping i tall

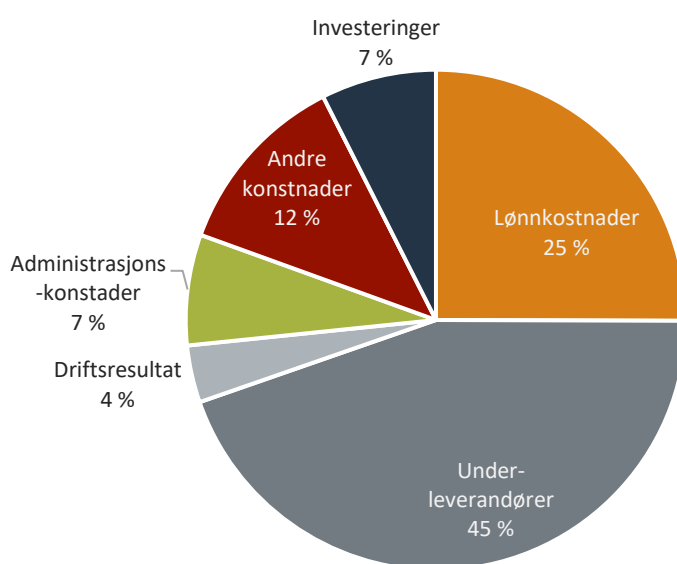
I dette kapittel presenterer vi resultater for hvor stor andel av verdiskapingen som tilfaller lokale aktører (i fylket) dersom kontrakten

- 1) utføres av riksentreprenører, og
- 2) utføres av mindre lokale/regionale entreprenører.

Det er viktig å presisere at våre beregninger er basert på modeller og anslag fra næringen som kan gi opphav til betydelig usikkerhet i anslagene.

Vi finner at verdiskapingen hos kontraktøren og underleverandører fordeler seg på følgende kategorier

Figur 4-1. Fordeling av den kartlagte verdiskaping på kostnadskategorier. Kilde: Menon Economics

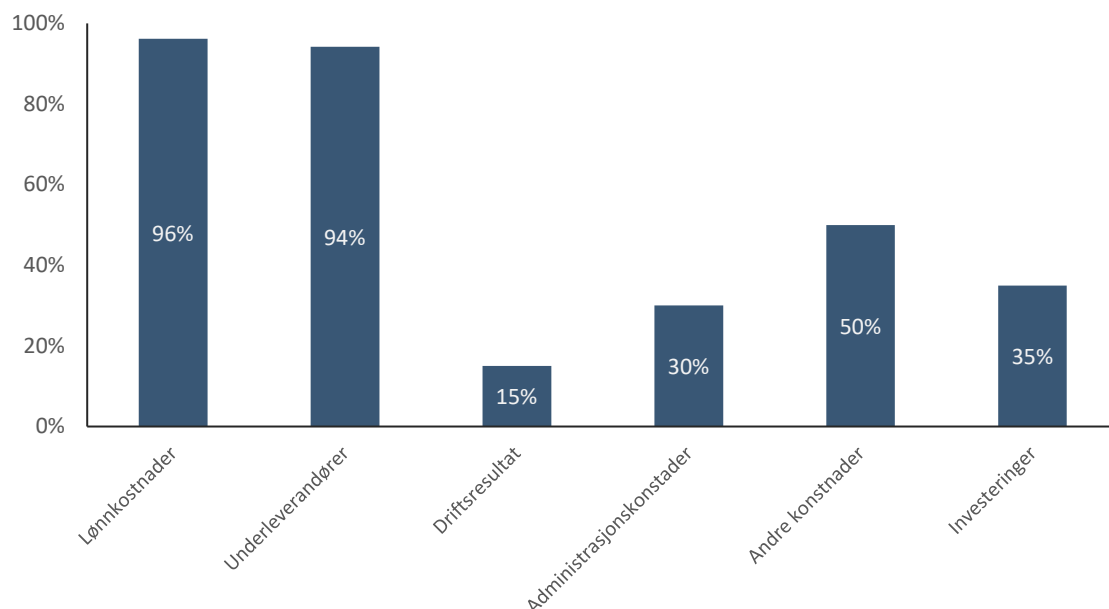
Vi ser at brorparten av kontraktens verdiskaping kan knyttes til leveranser fra underleverandører og lønn til de ansatte i bedriften. Det vil altså især være lokalandelene i disse to kategorier som vil differensiere de to kontraktsvalgene. Det neste skritt i analysen er å vurdere hvor stor andel av de ovenstående kategorier som skjer lokalt i de to analysesituasjonene.

Lokal/regional andel når kontrakt gis til riksentreprenør

For lønnskostnader, underleverandører og andre kostnader har vi fått levert data fra riksentreprenørene selv. Vi legger til grunn at driftsresultatet alltid kanaliseres til hovedkontoret. Vi har beregnet at hovedkontoret i 15 prosent av tilfellene vil ligge i fylket der kontrakten utføres. For administrasjonskostnader har vi - basert på intervjuer - lagt til grunn at rett over halvparten utføres på hovedkontoret, og den resterende halvparten utføres lokalt. For investeringer har vi lagt inn en lokal/regional-andel på 35 prosent. Dette tallet reflekterer i noen grad «gjetting», men skal reflektere at størstedelen av investeringene «importeres» fra andre fylker, spesielt større maskiner, bygg og anleggstjenester samt IT-utstyr. Det viktigste ved dette tallet er imidlertid ikke nivået, men forskjellen mellom andelen i de to kontraktsforholdene.

Basert på kontraktsdata fra riksentrepenørerne finner vi følgende lokalandeler av verdiskapingen i de ovenstående kategorier **knyttet til de kontrakter som gis til riksentrepenørerne**.

Figur 4-2. Lokalandeler av den kartlagte verdiskaping når kontrakter gis til riksentrepenører. Kilde: Menon Economics

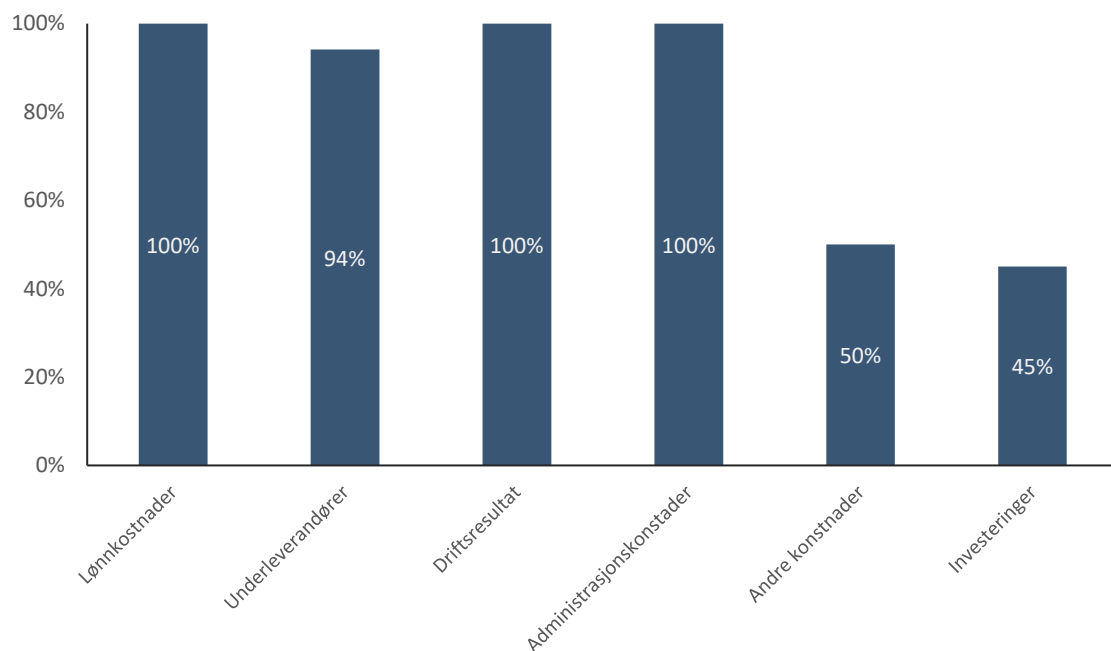

Her er det sentralt at verdiskapingen til de to største kategoriene «lønnskostnader» og «underleverandører» nesten utelukkende skjer lokalt selv om kontrakten tildeles nasjonale riksentrepenører. Dette skjer fordi entrepenørerne i all hovedsak ansetter folk lokalt, og bruker lokale underentrepenører. I flere av de analyserte kontraktene var det 100 prosent av denne verdiskapingen som skjedde lokalt.

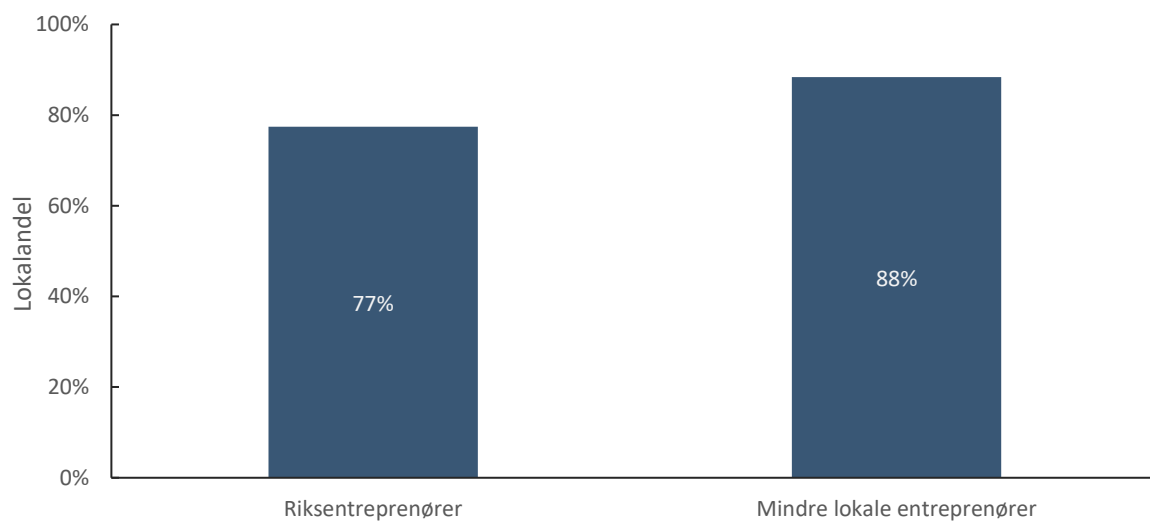
Lokal/regional andel når kontrakten gis til lokal entrepenører

Leveransestrukturen i situasjonen der **kontrakten gis direkte til mindre lokale entrepenører** må i større grad baseres på antakelser. For lønnskostnader antar vi en lokalandel på 100 prosent, mens vi for underleverandører og andre kostnader antar vi samme lokalandel av den kartlagte verdiskapingen som for riksentrepenørerne (se metodedrøftingen i kapittel 3). Dette fordi man lengre ut i verdikjeden handler de samme innsatsfaktorer. Eksempelvis vil salt i mange tilfeller kjøpes utenfor fylket uansett om det er riksentrepenører eller mindre lokale entrepenører som løser oppdraget. For både driftsresultat og administrasjonskostnader antar vi at 100 prosent er lokalt. For investeringene som er den siste kategorien antar vi at 45 prosent kommer lokalt. Det er altså 10 prosentpoeng høyere enn for riksentrepenørerne og reflekterer at en større andel av eksempelvis lokaler til hovedkvarter og kjøp av noen typer utstyr vil komme lokalt. Vi har altså følgende lokale andeler for de små lokale entrepenører.

Figur 4-3. Lokalandeler av den kartlagte verdiskaping når kontrakter gis til mindre lokale entreprenører. Kilde: Menon Economics

Sammenstiller vi de lokale andeler for riksentreprenører og de mindre lokale entreprenører med fordelingen av verdiskapingen på kategorier finner vi følgende lokale andeler i de to analysesituasjoner:

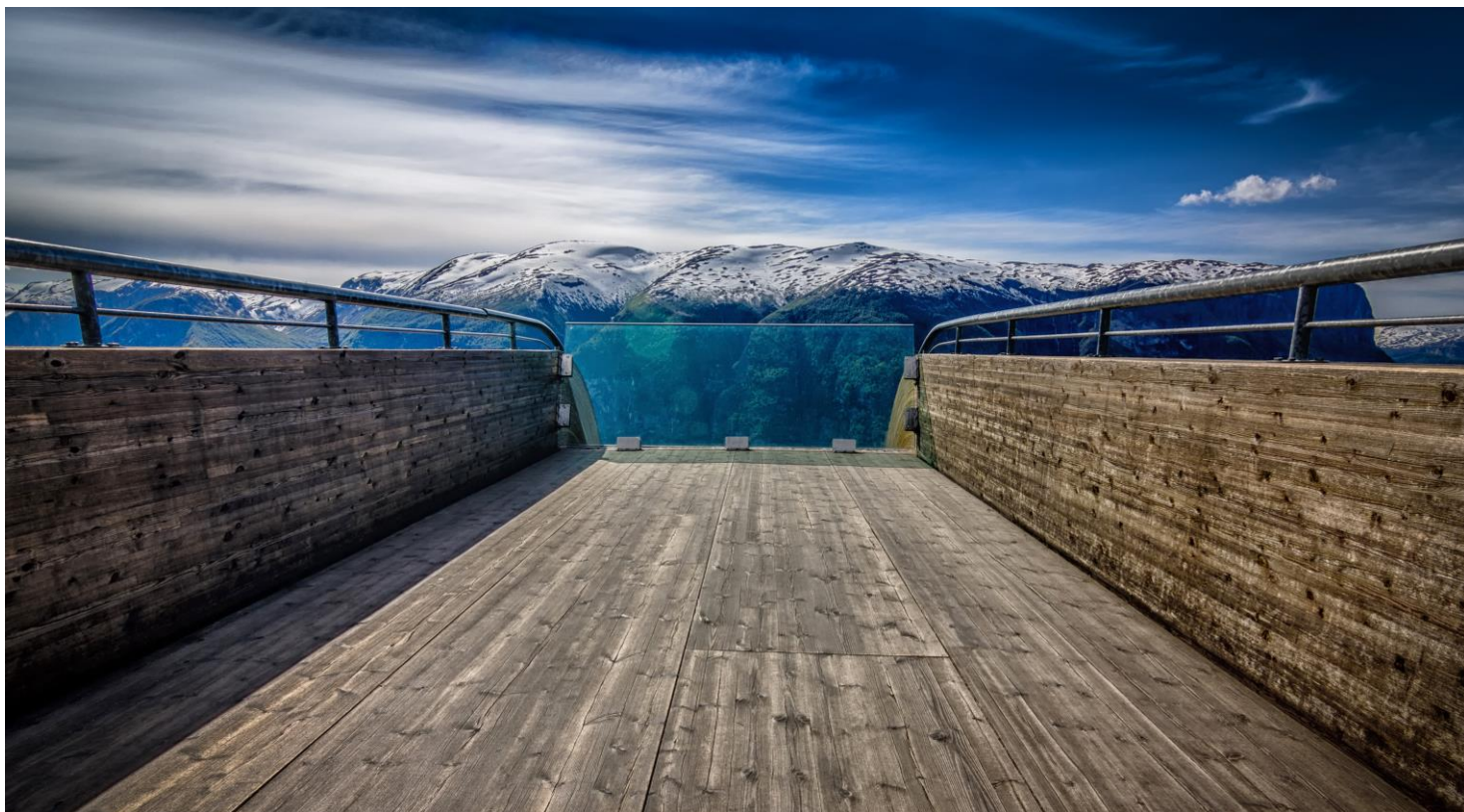

Fra figuren ser vi at 77 prosent av den kartlagte verdiskaping skjer lokalt når en kontrakt gis til en riksentreprenører. For mindre lokale entreprenører er dette tallet 88 prosent, altså 11 prosentpoeng høyere. Det som primært driver forskjellene er driftsresultatet til bedriftene og at noen administrasjonskostnader hos riksentreprenørene kanaliseres ut av regionen. Disse to komponentene utgjør imidlertid en liten andel av kontraktstørrelsen.

Drøfting av ulikheter

Er 11 prosentpoengs ulikhet i lokal/regionalandel mye? Forskjellen i lokal verdiskapingsandel må ses i lys av hvor effektivt ulike leverandører utfører oppdragene. Dersom kostnadene knyttet til kontraktene nå stiger, skal det lite til før den regionale verdiskapingen spises opp av fylkeskommunale kostnader som må dekkes inn gjennom å redusere aktivitet og verdiskaping andre steder i fylket. Avviket er med andre ord tett knyttet til om konkurransen mellom tilbydere opprettholdes.

Evnen til å holde lave kostnader og høy kvalitet er også drevet av kompetansespredning i næringen. En helt sentral kilde til økt produktivitet er bedriftenes evne til å spre beste praksis mellom avdelinger og enheter i selskapet og eventuelt ut til underleverandører. Når kontraktene i større grad knyttes til små aktører, så må man finne andre metoder for teknologi og kunnskapsspredning mellom bedrifter. Ofte vil bedriftene slite med å koordinere denne typen læring. Man vil da se at offentlige aktører må gripe inn for å stimulere til kunnskapsspredning mellom aktører i ulike deler av landet. Slike tiltak kan være ressurskrevende.

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter.

Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked.

Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no